

УДК 338.432

JEL Classification: Q12; Q1

DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202112026>

О. В. ГОРБАТЮК, кандидат економічних наук

Індикативна оцінка результативності інноваційного розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки

Мета статті – удосконалити індикативну оцінку результативності інноваційного розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки, розглянути нові можливості та ефективність.

Методика дослідження. У процесі дослідження використано методи інституціонального й економічного аналізу, а також синтезовані міждисциплінарні підходи до відпрацювання методології індикативних критеріїв характеристики значень ефектів розвитку аграрного сектору за результативними чинниками структуризації динаміки господарювання; системний підхід для визначення критеріїв індикативної оцінки результативності економічної, соціальної та прогнозу можливих інституційних ефектів; абстрактно-логічний метод для структуризації і класифікації індикаторів аграрного сектору та окреслення напрямів індикативного аналізу.

Результати дослідження. Представлено обґрунтування доцільності індикативної оцінки результативності інноваційного розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки, засад формування й визначення перспективи функціонування сільськогосподарських підприємств. Для цього досліджено індикатори інноваційності аграрного підприємництва та індикатори результативності.

Елементи наукової новизни. Запропоновано методичний підхід до здійснення аналізу, соціально-економічного стану, ефективності й окреслення модельної перспективи розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки – за допомогою індикаторів оцінювання діяльності господарств за рівнями та ефектами їх діяльності.

Практична значущість. Методичний підхід доцільно застосовувати як базу аналізу суб'єктів господарювання та динаміки ефектів господарювання в аграрному секторі, відповідно до наявних практичних пріоритетів статистичної звітності підприємств. Табл.: 3. Бібліогр.: 12.

Ключові слова: індикатори; індикативна оцінка, інновації; конкурентоспроможність; аграрне підприємництво; аграрний сектор.

Горбатюк Олександр Вікторович – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри управління персоналом і економіки праці, Хмельницький національний університет (29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11)

E-mail: horbatyuk79@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-2450-6140>

Постановка проблеми. Сільськогосподарські виробники зацікавлені у результативності впровадження інновацій, конкурентоспроможності, зниженні виробничих витрат, поліпшенні якості сільськогосподарської продукції тощо. Проте привабливість інновацій у сільському господарстві полягає не лише в кращому фінансово-економічному стані окремих агропромислових структур. Активне впровадження інновацій у сільському господарстві передбачає нагромадження нових знань, підвищення рівня наукового потенціалу, мінімізацію сировинної спрямованості аграрного сектору, створення доданої вартості за рахунок розвитку інтелектуального капіталу, а також питомої ваги

високоєфективних й ощадливих технологій, нових сортів, порід та засобів захисту при виробництві сільськогосподарської продукції. Актуально постають проблеми індикативної оцінки результативності інноваційного розвитку аграрного сектору. Кінцевим результатом цього стає підвищення агроекологічного іміджу, зростання обсягів реалізації продукції, що збільшує прибуток сільськогосподарського підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомо достатньо наукових праць, в яких започатковано розв'язання зазначеної проблеми і на які спирається автор. Вагомим виявився внесок у теорію дослідження інноваційного розвитку в аграрному секторі таких науковців, як Ю. Лупенко [6]; М. Малік [2]; П. Саблук [8] та ін. Серед

© О. В. Горбатюк, 2021

дослідників інституціонального аналізу та індикативної оцінки результативності інноваційного розвитку аграрного сектору економіки слід виокремити Л. Курило [11]; В. Мамчура [4]; О. Ходаківську [10]; О. Шпикуляка [3]. Незважаючи на широке коло наукових напрацювань із піднятої проблеми, недостатньо розкритими залишаються питання розроблення методичних засад індикаторів інноваційного розвитку та результативності впровадження інновацій в умовах формування національної інноваційної системи й у аграрному секторі щодо підприємництва. Основу теоретико-методичних засад індикативної оцінки результативності інноваційного розвитку аграрного сектору становлять індикатори аграрних підприємств. Тому й необхідно запропонувати концептуально-методичні положення удосконалення індикативної оцінки результативності інноваційного розвитку аграрного сектору на практиці з використанням статистичних даних.

Мета статті - удосконалити індикативну оцінку результативності інноваційного розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки, розглянути нові можливості та ефективність.

Виклад основних результатів дослідження. Основними теоретико-методичними засадами індикативної оцінки результативності інноваційного розвитку аграрного сектору визначено актуальність, значущість, багатоаспектність.

Інноваційний розвиток аграрного підприємства являє собою об'єктивний процес, мотивації, що розглядається як підтримуваний державою, стимульований ринком та втілюваний суб'єктами підприємництва чинник. У класичному контексті наукового дискурсу об'єктивно доведеним вважається факт того, що підприємництво та інновації – це єдиний комплекс факторів, без яких ефективність стає проблемою у досягненні високих значень. Тому інноваційний розвиток за характером вважаємо індикатором ефективності, а її рівень – індикатором інноваційності, хоча в аграрному секторі ще фундаментально діє фактор природно-кліматичних умов, який визнається переважаючим.

Побудова методичної конструкції індикативної оцінки інноваційного розвитку аграрних підприємств можлива за умови удосконалення організаційно-економічного механізму. У механізмі інноваційного розвитку

аграрних підприємств безпосередньо задіяні технологічні інновації, технологічно нові продукти, технологічно удосконалені продукти, технологічно аксіологічні продукти, а також інноваційна продукція як наслідок їх залучення у виробничий процес.

У методичному аспекті слід розрізняти загальні і часткові індикатори інноваційного розвитку. Загальні виступають універсальними, тоді як часткові – спеціалізованими. Важливі показники ресурсозабезпеченості інноваційної діяльності підприємства в частині: організації виробництва; рівня фінансового забезпечення бізнесу; вкладення інвестицій в інновації; інтелектуально-кадрової складової; структури і характеру власності на активи; якості й характеристик технології виробництва продукції. Також необхідно звертати дослідницьку увагу на інноваційну активність підприємств стосовно залучення нових техніки і технологій, нових сортів рослин, порід тварин, засобів захисту рослин як ефекту їх дифузії. Проте вітчизняна статистика за джерелами інформації й охопленням відповідного ареалу підприємств, зокрема аграрних, досить обмежена.

Індикатори інноваційного розвитку аграрних формувань слід розглядати у двох основних сегментах: інтелектуального капіталу (наявність персоналу та його освітньо-кваліфікаційні характеристики зайнятих) і рівня інноваційно-технологічного забезпечення підприємницької діяльності (використання організаційних, технологічних, технічних та інших інновацій).

Зазначені індикативно оцінювані пріоритети у практичному втіленні досягаються лише шляхом опитування суб'єктів господарювання, адже державні статистичні спостереження у такому контексті не проводяться. Тому варто зосередити увагу на загальноекономічних параметрах інноваційності, набутих у певному рівні ефективності підприємницької діяльності.

Питання індикативної оцінки інноваційного розвитку аграрних підприємств досить складне щодо набуття можливості емпіричного аналізу. Відсутність необхідної статистичної інформації саме з цієї категорії суб'єктів значно звужує предметну сукупність явищ, які можливо проаналізувати. Тому розробка й аналіз індикаторів має зосереджуватися на теоретико-методичних аспектах проблеми із залученням загально-

економічних параметрів розвитку аграрного підприємництва.

Інноваційний розвиток підприємництва в аграрному секторі економіки вирізняється особливим значенням. Залучення інновацій та ефективне їх впровадження - вирішальний аспект конкурентоспроможності агробізнесу. Також треба розуміти, що з огляду на вітчизняні реалії розвитку малого аграрного підприємництва сьогодні необхідно здійснити хоча б опосередковану індикативну оцінку рівня його інноваційності. Звідси пропонується згаданий аспект проблеми до наукового розв'язання через оцінювання результативних показників діяльності як похідних ефектів рівня інноваційності. При цьому обов'язкове запровадження системи показників - індикаторів дослідження інноваційного розвитку аграрних підприємств, адже в галузевому вимірі тут, безумовно, наявні свої особливості. Дослідники при необхідності застосовують методологію абстракцій, зокрема і методи припущень для аналізу інноваційного розвитку. Саме в зазначеному контексті пропонується діяти,

формуючи методичні положення розробки й аналізу індикаторів інноваційного розвитку аграрних підприємств. Індикативно оцінюючи інноваційність аграрних підприємств, які в наведеному дослідницькому випадку представлені як виробники сільськогосподарської продукції-сировини, дещо абстрагуємося від посуб'єктної конкретики інновацій. Головним індикатором інноваційності розвитку аграрних підприємств вважаємо кінцеві результати господарювання у кількісному та якісному вираженні. Тобто набутий ефект господарювання у вигляді урожайності сільськогосподарських культур, продуктивності худоби і птиці, вартості валової продукції, прибутковості. Проте в умовах України аграрні підприємства досягають відповідного ефекту переважно за рахунок удосконалення комбінацій факторів виробництва, власної інноваційної, самовідданої праці та родючості ґрунтів.

Перелік індикаторів (показників), які пропонується залучати до оцінки стану інноваційного розвитку аграрних підприємств, наступний (табл. 1).

1. Індикатори (показники) інноваційності аграрного підприємництва

Індикатор (показник)	Опосередкування інноваційності
Рівень урожайності сільськогосподарських культур, ц з 1 га	Залежить від якості сортів рослин і технології та організації виробництва
Витрати: на 1 га площі, грн - на одну голову худоби, грн	Залежить від технології та організації виробництва
Продуктивність худоби: середній надій молока; середній настриг вовни; середня несучість курей тощо	Залежить від порід тварин і технології та організації виробництва
Виробництво валової продукції у порівнянних цінах на: 100 га с.-г. угідь 1 га посіву (рослинництво) 1 працівника	Залежить від якісних характеристик, способу задіяння наявних засобів виробництва та предметів праці
Структура валової продукції за галузями і видами	Залежить від ідеології позиціонування на ринку
Кількість підприємств: фермерські	Індикатор економічного піднесення сільських територій

Джерело: Сформовано на основі опрацьованої літератури [4, 10].

Тут знову простежується лише загальний контекст оцінок рівня інноваційності та конкурентоспроможності, який здебільшого констативний за параметрами набутої ефективності.

Відсутність фінансових можливостей для придбання інновацій, особливо проривних, обмежує зростання рівня інноваційності підприємств та визначає залежність ефективності від природно-кліматичних умов. Констатуємо, що здебільшого аграрні підприємства практично не виробляють інноваційної продукції в класичному розумінні цього слова, фактично свідомо ігноруючи фактор іннова-

ційності внаслідок об'єктивних причин, у тому числі інституційного характеру. Інноваційність аграрних підприємств підпорядкована загальним тенденціям дифузії (поширення) технологій, при цьому підприємства точково їх впроваджують, покладаючись переважно на критерій «як у всіх». У методичному аспекті представлення індикативних оцінок варто зауважити, що індикатором інноваційного розвитку аграрних підприємств як особливої форми господарювання виступають підприємницькі здібності, тобто підприємливість та інноваційність.

Характер інноваційності аграрних підприємств в Україні особливий, оскільки у своїй основі цілком залежний від інституціональних інновацій. Тому рівень інноваційності – головний індикатор підприємницького ефекту, який в тому числі підпорядкований інноваціям.

Розрахунок результативності інноваційного розвитку необхідно проводити стосовно до умов, коли виробництво нормально функціонує і досягаються характерні для нього індикатори: агротехнічні, зоотехнічні, техніко-експлуатаційні та економічні.

Вважаємо правильним притримуватися думки вчених-економістів П. Т. Саблука, О. Г. Шпикуляка, Л. І. Курило, котрі у своїй науковій праці аргументують, «що результативність впровадження інновацій маючи широкий спектр застосування може бути різних видів. Багатоаспектність та різноманітність функцій сільського господарства безсумнівно створює і різні за характером результати та ефекти» [8].

Звідси, потрібно розглядати широку структуру індикаторів, які всезагально можна класифікувати в проєкції на розвиток у цілому й ідентифікувати за сегментами – економічний, соціальний, організаційно-інституційний та аксіологічний, щодо аграрних підприємств зокрема. У такому контексті

вибудовуються теоретико-методичні засади індикативної оцінки результативності інноваційного розвитку аграрного сектору.

Економічні індикатори допоможуть показати у вартісному вираженні витрати та фінансовий результат від впровадження інновацій у сільському господарстві. Соціальні індикатори передають вплив інновацій у сільському господарстві на стан суспільства (зайнятість). Організаційно-інституційні сприяють аналізу діяльності організаційних форм впровадження інновацій та форм господарювання у сільському господарстві. Аксіологічні індикатори допоможуть зорієнтувати з погляду цінності інновації, орієнтації інновації на задоволення потреб людини, стосовно принципів, норм, які регулюють взаємодію в освітній, науковій сфері та формують компонент відносин у структурі особистості.

Напрями удосконалення аналізу результативності інноваційного розвитку суб'єктів аграрного сектору відіграють важливу роль у формуванні концептуальних положень удосконалення організаційно-економічного забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору. За допомогою статистичних даних проведено практичний аналіз результативності розвитку сільськогосподарських підприємств, у тому числі й фермерських господарств (табл. 2) [10].

2. Аналіз складу, структури та динаміки продукції сільського господарства за видами

№ з/п	Показник	2018 р.		2019 р.		Відхилення	
		млн грн	%	млн грн	%	абсолютне, млн грн	відносне, %
1	Продукція сільського господарства	671294,0	100	680982,4	100	96884	101,4
1.1.	Продукція рослинництва	529347,5	78,85	538705,6	79,1	93581	101,7
	У тому числі культур зернових та зернобобових	225618,7	42,6	239728,2	44,5	14109,5	106,2
	З них пшениці	89183,7	39,5	115495,6	48,1	26311,9	129,5
1.2	Продукція тваринництва	141946,5	21,15	142276,8	20,9	330,3	100,2

Джерело: [10].

Наведені дані, за якими продукція рослинництва зросла на 1,7 %, підтверджують позитивну динаміку результативності розвитку.

Надалі проведено визначення індикативної оцінки продукції рослинництва як у вартісному вираженні відповідно до цін реалізації, так і в кількісному значенні (табл. 3).

За допомогою факторного аналізу, а саме методу елімінування здійснено індикативну оцінку результативності інноваційного розвитку через аналіз реалізації продукції рослинництва сільськогосподарськими під-

приємствами України. Метод елімінування – це виключення впливу всіх, крім одного, факторів на величину результативного показника, а саме вплив зміни обсягу реалізації продукції зернових та зернобобових у масі, вплив зміни у структурі реалізованої продукції та вплив зміни ціни за 1 т зернових. Індикативна модель допоможе розрахувати вплив трьох змін на обсяг реалізованої продукції у вартісному вираженні та визначити баланс впливу факторів.

3. Індикативна оцінка реалізації продукції у сільськогосподарських підприємствах

Продукція рослинництва	2018 р.		2019 р.		Ціна за 1 т ціною базисного періоду, грн, р
	Реалізовано, тис. тонн	Реалізовано, млн грн	Реалізовано, тис. тонн	Реалізовано, млн грн	
	q ₀	R ₀	q ₁	R ₁	
Культури зернові та зернобобові	42454,65	183191,81	49019,1	189581,36	
Пшениця	16110,34	73883,63	17061,8	69562,66	
Інші культури	26344,31	109308,18	31957,3	120018,7	
Індикатори факторного аналізу	2018 р.		2019 р.		Ціна за 1 т ціною базисного періоду, грн, р
	Частка в загальному обсязі, d ₀	Середні ціни реалізації, грн за 1 т, p ₀	Частка в загальному обсязі, d ₁	Середні ціни реалізації, грн за 1 т, p ₀	
Пшениця	0,38	4586,1	0,34	4077,1	1559,74
Інші культури	0,62	4149,2	0,66	3755,5	2738,47
Культури зернові та зернобобові	1,0	4315	1,0	3867,5	4289,21

Джерело: [10].

За розрахунками вплив факторів виявився наступним:

1. Вплив зміни обсягу реалізованої продукції рослинництва, а саме культур зернових та зернобобових у масі:

$$(q_1 - q_0) \times p_0 = (49019,1 - 42454,65) \times 4315 = 28325601 \text{ грн.}$$

2. Вплив зміни ціни за 1 тонну зернових та зернобобових:

$$q_1 \times (p - p_0) = 49019,1 (4289,21 - 4315) = -1264202 \text{ грн.}$$

3. Вплив зміни ціни за 1 тонну зернових:

$$q_1 \times (p_0 - p) = 49019,1 (3867,5 - 4289,21) = -20671844 \text{ грн.}$$

Баланс впливу факторів:

Зміна реалізації культур зернових та зернобобових 6389 тис. грн.

Сума впливу факторів: 28325601 - 1264202 - 20671844 = 6389 тис. грн.

Проведений розрахунок впливу факторів показує, що не всі з них позитивно вплинули на динаміку обсягу реалізації зернових та зернобобових культур. Передумовами збільшення обсягу реалізації зернових та зернобобових культур стало зростання врожайності від 37,3 ц з 1 га у 2018-му до 41,6 ц з 1 га у 2019 р. На 01.08.2021 р. середня урожайність пшениці в Україні становила 44 ц з 1 га зібраної площі. Це на 17,3% більше, ніж на відповідну дату 2020 р. Стосовно областей в лідерах визначилася Хмельницька - 58,3 ц з 1 га зібраної площі [7]. Зростання врожайності спостерігалось тому, що сільськогосподарські підприємства у звітному році активно долучалися до інноваційної діяльності та оцінювали результативність

ефективності господарювання, що підтверджує проведений розрахунок.

Згідно із статистичними даними також відзначено зростання продуктивності праці в підприємствах, які здійснювали сільськогосподарську підприємницьку діяльність у 2019 р. - 926 тис. грн, або 107 % порівняно із 2018 р. [1].

Як засвідчив аналіз, індикатори оцінки результативності інноваційного розвитку мають вагомим значенням для удосконалення організаційно-економічного забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору. Переважна більшість сільськогосподарських підприємств нарощують використання сучасної техніки та оригінальних препаратів, які забезпечують ефективніший захист і вищі врожаї. Аграрні господарства майже на всій площі (за винятком схилів) дотримуються класичної 5-пільної зерново-бурякової сівозміни. Аграрії не поспішають впроваджувати інновації та використовують перевірені роками продукти, які відомі бездоганною дією в полі, доступні за ціною та забезпечують економічний ефект.

Висвітлені теоретико-методичні засади прийнятні для застосування з метою індикативної оцінки усіх без винятку суб'єктів аграрного сектору, незалежно від організаційно-правової форми та розміру. Разом із тим перелік показників, пропонує статистичною звітністю, відповідає за змістовне наповнення аналізу та має важливе значення.

На основі опрацьованих джерел можна стверджувати, що індикатори розвитку підприємств це, по-суті, система показників, яка сегментована за проявами ефектів

(економічні, соціальні, інституційні, аксіологічні), забезпечує актуальну можливість для об'єктивного аналізу окремих факторів, а також змін у певний проміжок часу. В теоретико-методичних засадах, окрім сегмента оцінювання, слід правильно визначитися стосовно інформаційних джерел – статистичної звітності, аналіз якої стане базою для індикативної оцінки.

Висновки. Зважаючи на наведене, варто зауважити, що у цьому контексті вибудовуються методичні засади індикативної оцінки інноваційного розвитку та результативності впровадження інновацій у сільському господарстві. Згідно з результатами і пропозиціями удосконалень економічні індикатори

дозволять виразити у вартісному вимірникові витрати та фінансовий результат від впровадження інновацій у сільському господарстві. Соціальні індикатори відображають вплив інновацій у досліджуваній галузі на стан суспільства (зайнятість). Організаційно-інституційні сприяють аналізу динаміки впровадження інновацій в аграрному секторі. Аксіологічні індикатори допоможуть виробникам зорієнтуватися щодо цінності інновації, її можливого впливу на задоволення потреб людини, стосовно принципів і норм, які регулюють взаємодію в освітній, науковій сфері та формують компонент відносин у системі забезпечення конкурентоспроможності підприємницьких формувань.

Список бібліографічних посилань

1. Державна служба статистики України : Статистична інформація. 2021. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Малік М. Й., Заяць В. М. Теоретичні засади та напрями трансформації особистих селянських господарств. *Економіка АПК*. 2013. № 5. С. 87-95.
3. Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. Тенденції і перспективи розвитку особистих селянських господарств. *Економіка АПК*. 2018. № 1. С. 11-19.
4. Lobotska, L., Pavlov, O., Didukh, S., Samofatova, V., & Frum, O. (2021). Methodological Approaches to Forecasting Bread Prices in Ukraine. *Scientific Horizons*, 24(4), 97-106. doi: 10.48077/scihor.24(4).2021.97-106.
5. Наконежна Г. Ф., Магдійчук П. О. Використання статистичної звітності в аналізі результатів господарської діяльності фермерських господарств. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2013. № 2 (3). С. 42-46. URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_2%283%29__10.
6. Організаційно-економічне забезпечення розвитку сімейних фермерських господарств : монографія / Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. та ін. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019. 212 с.
7. Рослинництво України. 2021. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/pro_stat/Prosto/roslin/2021/rosl_01.pdf.
8. Саблук П. Т., Шпикуляк О. Г., Курило Л. І. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2010. 706 с.
9. Шпикуляк О. Г. Розвиток інститутів інноваційної діяльності в аграрній сфері: теоретичний аспект. *Економіка АПК*. 2012. № 5. С. 131-139.
10. Шпикуляк О. Г. Розробка індикаторів інноваційного розвитку малих аграрних підприємств. *Розвиток малих аграрних підприємств у ринковому інституційному середовищі: індикатори та ефективність* / [Лупенко Ю. О., Шпикуляк О. Г., Малік М. Й. та ін.] ; за ред. О. Г. Шпикуляка. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2017. 204 с.
11. Шпикуляк О. Г., Курило Л. І. Інституціоналізація інноваційної діяльності в аграрній сфері економіки. *Облік і фінанси АПК*. 2010. № 3. С. 114-117.
12. Shpykuliak O., Bilokinna I. "Green" cooperatives in the formation of an institutional mechanism of development of alternative power engineering in the agrarian sector of the economy. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5. № 2. P. 249-255. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-249-255>.

References

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (2021). Statystychna informatsiia. Retrieved from : <http://www.ukrstat.gov.ua/> [In Ukrainian].
2. Malik, M.Yo. & Zaiats, V.M. (2013). Teoretychni zasady ta napriamy transformatsii osobystykh selianskykh gospodarstv [Theoretical patterns and lines for transformation of private farms]. *Ekonomika APK*, 5, pp. 87-95 [In Ukrainian].
3. Malik, M.Yo. & Shpykuliak, O.H. (2018). Tendentsii i perspektyvy rozvytku osobystykh selianskykh gospodarstv [Trends and perspectives of development of personal peasant households]. *Ekonomika APK*, 1, pp. 11-19 [In Ukrainian].
4. Lobotska, L., Pavlov, O., Didukh, S., Samofatova, V., & Frum, O. (2021). Methodological Approaches to Forecasting Bread Prices in Ukraine. *Scientific Horizons*, 24(4), 97-106. doi: 10.48077/scihor.24(4).2021.97-106.
5. Nakonechna, H.F. & Mahdiichuk, P.O. (2013). Vykorystannya statystychnoi zvitnosti v analizi rezul'tativ hospodarskoi diialnosti fermerskykh gospodarstv [The use of statistical reporting in the analysis of the results of economic activity of farms]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, 2 (3), pp. 42-46. Retrieved from : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_2%283%29__10 [In Ukrainian].
6. Lupenko, Yu.O., Malik, M.Yo., Shpykuliak, O.H., et al. (2019). Orhanizatsiino-ekonomichne zabezpechennia rozvytku simeinykh fermerskykh gospodarstv : monohrafiia [Organizational and economic support for the development of family farms: monograph]. Kyiv : NNTs «ІАЕ» [In Ukrainian].
7. Roslynnystvo Ukrainy [Crop production of Ukraine]. (2021). Retrieved from : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/pro_stat/Prosto/roslin/2021/rosl_01.pdf [In Ukrainian].
8. Sabluk, P.T., Shpykuliak & O.H., Kurylo, L.I. (2010). Innovatsiina diialnist v ahrarnii sferi: instytutsionalnyi aspekt : monohrafiia [Innovative activity in the agricultural sector: institutional aspect: monograph]. Kyiv : NNTs ІАЕ [In Ukrainian].
9. Shpykuliak, O.H. (2012). Rozvytok instytutiv innovatsiinoi diialnosti v ahrarnii sferi: teoretychnyi aspekt [Development of institutes of innovation in the agricultural sector: theoretical aspect]. *Ekonomika APK*, 5, pp. 131-139 [In Ukrainian].
10. Shpykuliak, O.H. (2017). Rozrobka indyikatoriv innovatsiinoho rozvytku malykh ahrarnykh pidpriemstv [Development of indicators of innovative development of small agricultural enterprises]. *Rozvytok malykh ahrarnykh pidpriemstv u rynkovomu instytutsiinomu seredovyshchi: indykatory ta efektyvnist*. O. H. Shpykuliak (Ed.). Kyiv : NNTs «ІАЕ» [In Ukrainian].
11. Shpykuliak, O.H. & Kurylo, L.I. (2010). Instytutsionalizatsiia innovatsiinoi diialnosti v ahrarnii sferi ekonomiky [Institutionalization of innovation in the agricultural sector]. *Oblik i finansy APK*, 3, pp. 114-117 [In Ukrainian].

12. Shpykuliak, O. & Bilokinna, I. (2019). "Green" cooperatives in the formation of an institutional mechanism of development of alternative power engineering in the agrarian sector of the economy. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 5 (2), pp. 249-255. Retrieved from : <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-249-255> [In English].

Horbatiuk O. V. Indicative assessment of the innovative development effectiveness of entrepreneurship in the agricultural sector of the economy

The purpose of the article is to improve the indicative assessment of the innovative development effectiveness of entrepreneurship in the agricultural sector of the economy, to consider new opportunities and efficiencies.

Research methods. The research used methods of institutional and economic analysis, as well as synthesised interdisciplinary approaches to the methodology of indicative criteria for characterising the values of the effects of the agricultural sector on the influential factors of structuring the dynamics of management; a systematic approach to determining the requirements for indicative evaluation of the effectiveness of economic, social and forecast of possible institutional effects; abstract-logical method for structuring and classifying indicators of the agricultural sector and outlining the directions of indicative analysis.

Research results. The substantiation of expediency of indicative estimation of efficiency of innovative development of business in the agricultural sector of the economy, bases of formation and definition of prospects of functioning of the agricultural enterprises are presented. For this purpose, indicators of innovativeness of agricultural entrepreneurship and effectiveness indicators were studied.

Scientific novelty. A methodical approach to the analysis, socio-economic status, efficiency of development and outlining the model perspective of entrepreneurship in the agricultural sector of the economy - using indicators to assess the performance of farms by levels and effects of their activities.

Practical significance. The methodological approach should be used as a basis for analysing economic entities and the dynamics of economic effects in the agricultural sector, following the existing practical priorities of statistical reporting of enterprises. Tabl.: 3. Refs.: 12.

Keywords: indicators; indicative assessment, innovations; competitiveness; agricultural entrepreneurship; agricultural sector.

Horbatiuk Oleksandr Viktorovych - candidate of economic sciences, senior lecturer of the department of personnel management and labor economics, Khmelnytsky National University (11, Institutaska St., Khmelnytskyi, 29016)

E-mail: horbatiuk79@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-2450-6140>

Горбатюк А. В. Индикативная оценка результативности инновационного развития предпринимательства в аграрном секторе экономики

Цель статьи - усовершенствовать индикативную оценку результативности инновационного развития предпринимательства в аграрном секторе экономики, рассмотреть новые возможности и эффективность.

Методика исследования. В процессе исследования использованы методы институционального и экономического анализа, а также синтезированные междисциплинарные подходы к обработке методологии индикативных критериев характеристики значений эффектов развития аграрного сектора по результативным факторам структуризации динамики хозяйствования; системный подход для определения критериев индикативной оценки результативности экономической, социальной и прогноза возможных институциональных эффектов; абстрактно-логический метод для структуризации и классификации индикаторов аграрного сектора и определения направлений индикативного анализа.

Результаты исследования. Представлено обоснование целесообразности индикативной оценки результативности инновационного развития предпринимательства в аграрном секторе экономики, основ формирования и определения перспектив функционирования сельскохозяйственных предприятий. Для этого исследованы индикаторы инновационности аграрного предпринимательства и индикаторы результативности.

Элементы научной новизны. Предложен методический подход к осуществлению анализа, социально-экономического состояния, эффективности и определения модельной перспективы развития предпринимательства в аграрном секторе экономики - с помощью индикаторов оценивания деятельности хозяйств по уровням и эффектам их деятельности.

Практическая значимость. Методический подход целесообразно применять в качестве базы анализа субъектов хозяйствования и динамики эффектов хозяйствования в аграрном секторе, в соответствии с имеющимися практическими приоритетами статистической отчетности предприятий. Tabl.: 3. Библиогр.: 12.

Ключевые слова: индикаторы; индикативная оценка, инновации; конкурентоспособность; аграрное предпринимательство; аграрный сектор.

Горбатюк Александр Викторович - кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры управления персоналом и экономики труда, Хмельницкий национальный университет (29016, г. Хмельницкий, ул. Институтская, 11)

E-mail: horbatiuk79@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-2450-6140>

Стаття надійшла до редакції 02.11.2021 р.

Фахове рецензування: 10.12.2021 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Горбатюк О. В. Индикативна оцінка результативності інноваційного розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки. *Економіка АПК*. 2021. № 12. С. 26 — 32. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202112026>

Horbatiuk, O.V. (2021). Indykativna otsinka rezultatyvnosti innovatsiinoho rozvytku pidpriemnytstva v ahrarnomu sektori ekonomiky [Indicative assessment of the innovative development effectiveness of entrepreneurship in the agricultural sector of the economy]. *Ekonomika APK*, 12, pp. 26 — 32 [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202112026>

* * *